

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ตามการรับรู้ของครู
และคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดี เด่น

นายโอบ บุญค้อ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสารัตถศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

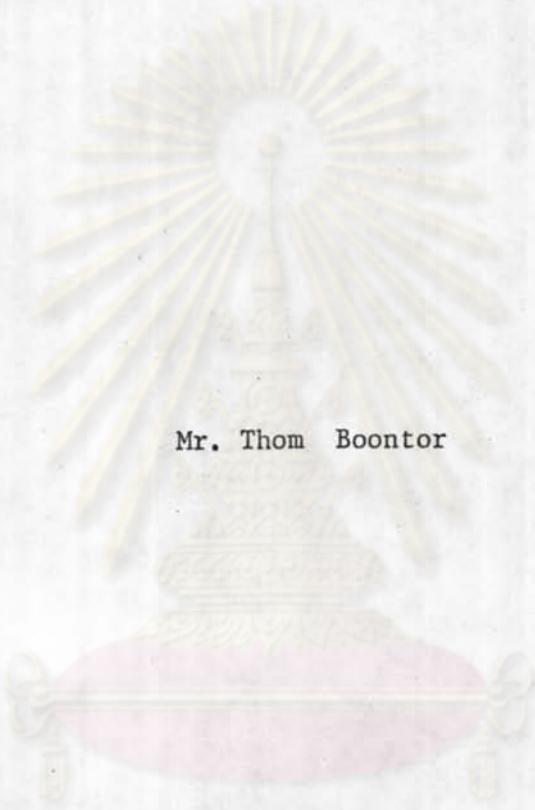
พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-192-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016211 I16405481

COMMUNITY DEVELOPMENT ROLES OF THE ELEMENTARY SCHOOL
TEACHERS AS PERCEIVED BY TEACHERS AND VILLAGE
COMMITTEE IN THE OUTSTANDING DEVELOPED VILLAGES

Mr. Thom Boontor

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Foundations of Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-192-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ตามการ
รับรู้ของครูและคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดี เด่น

โดย

นายโถม บุญค้อ

ภาควิชา

สาขาคณิตศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัตนา ศุภคสวัสดิ์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา รักษ์พลเมือง)

.....
(อาจารย์ ดร.จุมพล บุลภัทรชีวิน)

โอบม บุญค้อ : บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาตามการรับรู้ของครูและคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น (COMMUNITY DEVELOPMENT ROLES OF THE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS AS PERCEIVED BY TEACHERS AND VILLAGE COMMITTEE IN THE OUTSTANDING DEVELOPED VILLAGES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. พฤทธิ สิริบรรณพิทักษ์, 197 หน้า ISBN 974-577-192-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท และ เปรียบเทียบการรับรู้ของครูและคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น รวมทั้งศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

1. บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษารวมทุกด้าน ครูและคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นรับรู้ว่าคุณปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. ครูกับคณะกรรมการหมู่บ้านให้คะแนนการรับรู้ต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่คณะกรรมการหมู่บ้านรับรู้ว่าคุณมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมากกว่าที่ครูรับรู้บทบาทของตนเอง
3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษารวมทุกด้าน ตามการรับรู้ของครูและคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น อยู่ในระดับน้อย
4. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นคือควรมีการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมในท้องถิ่น ควรจัดอบรมสัมมนาครูในด้านการพัฒนาชุมชน รวมทั้งให้ปรับปรุงสวัสดิการของครู ควรมีการปรับปรุงระบบชลประทานในหมู่บ้าน และรัฐควรจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้นและต่อเนื่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา สวัสดิการศึกษาศึกษา.....
สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา.....
ปีการศึกษา 2532.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

THOM BOONTOR : COMMUNITY DEVELOPMENT ROLES OF THE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS AS PERCEIVED BY TEACHERS AND VILLAGE COMMITTEE IN THE OUTSTANDING DEVELOPED VILLAGES. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PRUET SIRIBANPITAK, Ph.D. 197 PP. ISBN 974-577-192-9

The purposes of this research were to study and compare community development roles of the elementary school teachers as perceived by teachers and village committee in the outstanding developed villages. Studying of the problems and suggestions concerning community development was also another purpose of this study. The researcher constructed questionnaires were used as the research instruments. The collected data were then analyzed by means of frequency distribution, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and t-test.

Findings

1. The community development roles of the elementary school teachers as perceived by teachers and village committee in the outstanding developed villages in all aspects were at the high degree.
2. There were significant differences between the perception of teachers and village committee concerning teachers' community development roles in all aspects at the .01 level; the village committee perceived that teachers' roles toward community development were higher than the teachers' perception.
3. Problems and obstacles in practicing community development of the elementary school teachers as perceived by teachers and village committee in the outstanding developed villages in all aspects were at the low degree.
4. The suggested guidelines for solving problems in practicing community development of the elementary school teachers were that appropriate-occupation for local should be promoted, training and seminar on community development for the teachers should be organized, including the improvement of teachers' welfare, improvement of village irrigation system, as well as increasing continuous allocation of governmental budget.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา สาขาวิชา
.....
.....

.....

.....

ลายมือชื่อนิติ
.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ พร้อมทั้งตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ทำให้สามารถดำเนินการวิจัยได้เสร็จสมบูรณ์ อีกทั้งยังได้กรุณาคอยให้กำลังใจและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัยอยู่เสมอ ผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอถือโอกาสนี้กราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ศาสตราจารย์อุ้นดา นพคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ อาจารย์เดโช บุญยภักดิ์ และคุณวิชัย ธรรมช่อม ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาช่วยตรวจแก้ไขและปรับปรุง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะครูและคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นประจำปี 2530-2531 ทั้ง 9 เขต นอกจากนั้นคณะครูและคณะกรรมการหมู่บ้านดังกล่าวยังได้บริการในเรื่องอาหาร ที่พัก และพาหนะเดินทางในการเดินทางกลับด้วย ทำให้ผู้วิจัยได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณราชกรีฑาสโมสรที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนการศึกษาเป็นจำนวนเงิน 16,000 บาท บัณฑิตวิทยาลัยได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน 4,350 บาท และขอขอบคุณที่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกคนในภาควิชาสารพัดศึกษา ที่เป็นกำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณสุกัญญา ศรีเมืองธน ที่ได้คอยช่วยเหลือ คัดลอกต้นฉบับเพื่อส่งพิมพ์และตรวจทานความเรียบร้อย ตลอดจนคอยคิดข้อเสนอแนะทุกประการในการดำเนินการสอบวิทยานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถทำงานจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณความดีหรือประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่บุพการี ผู้มีพระคุณทุกท่าน และครูบาอาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน

โถม บุญต่อ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
บทบาทของครูโดยทั่วไป.....	11
บทบาทของครูและโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน.....	23
ปรัชญา แนวความคิดและหลักการของการพัฒนาชุมชน.....	36
การส่งเสริมการพัฒนาชุมชนโดยการประกวดหมู่บ้านพัฒนาดี เค่น..	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
ประชากร.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	116
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	116
วิธีดำเนินการวิจัย.....	116
สรุปผลการวิจัย.....	118
อภิปรายผลการวิจัย.....	126
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	152
บรรณานุกรม.....	155
ภาคผนวก.....	164
ภาคผนวก ก.....	165
ภาคผนวก ข.....	175
ประวัติผู้เขียน.....	197

ศูนย์วิทยุโทรทัศน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากร จำแนกตาม เขตพัฒนาชุมชนที่ทำการศึกษา.....	62
2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครู.....	69
3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน.....	72
4 คำคะแนน เฉลี่ยและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของครูด้าน เศรษฐกิจและอาชีพ ตามการรับรู้ของครู.....	75
5 คำคะแนน เฉลี่ยและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของครูด้านสังคมและวัฒนธรรม ตามการรับรู้ของครู.....	77
6 คำคะแนน เฉลี่ยและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของครูด้านการสาธารณสุข ตามการรับรู้ของครู.....	79
7 คำคะแนน เฉลี่ยและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของครูด้านการ เมืองการปกครองตามการรับรู้ของครู.....	81
8 คำคะแนน เฉลี่ยและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของครูด้าน เศรษฐกิจและอาชีพ ตามการรับรู้ของคณะกรรมการ หมู่บ้าน.....	83
9 คำคะแนน เฉลี่ยและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของครูด้านสังคมและวัฒนธรรม ตามการรับรู้ของคณะกรรมการ หมู่บ้าน.....	85
10 คำคะแนน เฉลี่ยและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของครูด้านการสาธารณสุข ตามการรับรู้ของคณะกรรมการ หมู่บ้าน.....	87
11 คำคะแนน เฉลี่ยและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของครูด้านการ เมืองการปกครอง ตามการรับรู้ของคณะกรรมการ หมู่บ้าน.....	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ตามการรับรู้ของครู.....	91
13	ค่าคะแนน เฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ตามการรับรู้ของคณะกรรมการหมู่บ้าน.....	92
14	เปรียบเทียบการรับรู้ของครูกับคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีคํอบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูด้าน เศรษฐกิจและอาชีพ ด้วยค่าที (t-test)...	94
15	เปรียบเทียบการรับรู้ของครูกับคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีคํอบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้วยค่าที (t-test)...	96
16	เปรียบเทียบการรับรู้ของครูกับคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีคํอบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูด้านการสาธารณสุข ด้วยค่าที (t-test).....	99
17	เปรียบเทียบการรับรู้ของครูกับ คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีคํอบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูด้านการ เมืองการปกครอง ด้วยค่าที (t-test).	101
18	เปรียบเทียบการรับรู้ของครูกับคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีคํอบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูแต่ละด้าน ด้วยค่าที (t-test).....	103
19	ค่าคะแนน เฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานความคิด เห็นของครูและคณะกรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู.....	105

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	
กราฟแสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครู โรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามด้านและรวบรวมทุกด้าน ความการรับรู้ของครูและคณะกรรมการหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น.....	93
2	
กราฟแสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน พัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามด้านและ รวมทุกด้าน ความการรับรู้ของครูและคณะกรรมการหมู่บ้านใน หมู่บ้านพัฒนาดีเด่น.....	111

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย